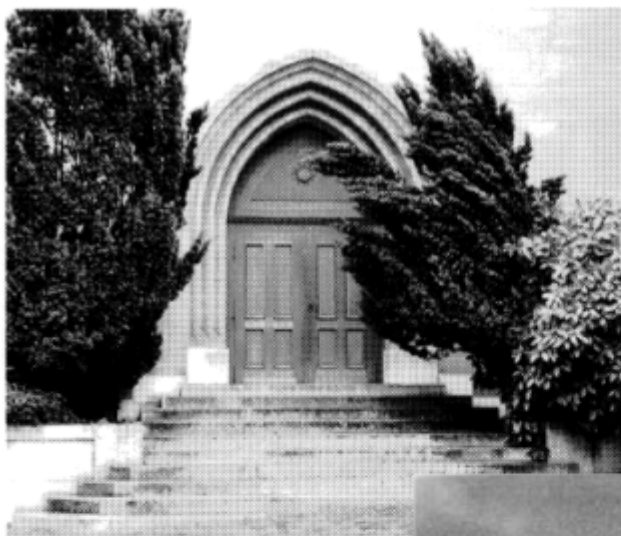

KONTAKT

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE PROTESTANTSE GEMEENTE ROND HET MEER VAN GENEVE

Canton de Genève

Canton de Vaud

51e JAARGANG

DECEMBER 2013 - JANUARI 2014

KERKDIENSTEN

GENEVE	COMMUGNY Temple Saint-Christophe
Zondag 15 december om 11.00 Kerstviering te Begnins Ds. Lia Wolters-Berghout	
Dinsdag 24 december om 21.30 uur Kerstdienst te Villars Ds. Lia Wolters-Berghout	Woensdag 25 december om 11.00 Kerstdienst te Commugny Ds. Lia Wolters-Berghout
Zondag 12 januari 2014 om 9.30 uur Ds. Lia Wolters-Berghout	Zondag 26 januari om 11.00 uur Ds. Lia Wolters-Berghout
Zondag 9 februari om 9.30 uur Ds. Lia Wolters-Berghout	Zondag 23 februari om 11.00 uur Ds. Lia Wolters-Berghout

**Het Auditoire wordt verbouwd in het 1ste kwartaal van 2014.
Een vervangende kerk wordt zo spoedig mogelijk bekend gemaakt**

Een mooi kerstlied uit het Nieuwe Liedboek. De tekst is geschreven door Hans Bouma, de melodie is van Louis van Dijk.

Nu gaat de hemel open,
de aarde raakt in bloei,
de vrede daalt van boven,
God lacht de mensen toe.

Een kind ligt in de kribbe,
Gods Zoon gaat onze gang,
het leven kan beginnen,
geluk ligt voor de hand.

Het woord is vlees geworden,
God drukt ons aan het hart,
Hij heeft zijn Zoon gezonden,
van ons een bloedverwant.

Hij zit bij ons aan tafel,
Hij deelt met ons zijn brood,
zijn God is onze Vader,
Hij is een huisgenoot.

O broeder in ons midden,
God strijd om ons bestaan,
wij willen U aanbidden,
wij leven in uw naam.

UIT DE PASTORIE

“Prettige feestdagen”

We zien het overal, 'bonnes fêtes', prettige feestdagen, het wordt ons van alle kanten toegeroepen. De vrolijkheid lacht ons toe. De maand december wordt getekend door gezelligheid, door samenzijn in de familie, lichtjes, cadeautjes. Geweldig.

Niet om de gezelligheid te verstoren wil ik toch bij die leden van onze gemeente stilstaan voor wie het afgelopen jaar werd getekend door verlies. Verlies van geliefden aan de dood of verlies op een andere manier. Verlies van hun zelfstandigheid bij voorbeeld. Meerdere mensen van onze gemeente werden afgelopen jaar opgenomen in een EMS. Voor degenen onder hen die nog een echtgenoot hebben is het ook voor hen een groot verlies. Zij hebben hun partner nog, maar niet meer bij hen thuis. Voor weer anderen gaat de geestelijke gezondheid van de echtgenoot zodanig achteruit dat ook zij elkaar verliezen. Er is geen contact meer mogelijk zoals het vroeger was. Anderen ervaren dat de eigen gezondheid hen steeds meer beperkt in hun leven.

We wensen al deze mensen een goede kersttijd toe, dat er toch licht mag stralen in de duisternis en dat ze moed en kracht mogen vinden om het nieuwe jaar in te gaan.

10e Assemblée van de Wereldraad van Kerken in Busan, Korea, een eerste indruk

Van 30 oktober tot 8 november werd de tiende assemblee van de Wereldraad van Kerken gehouden in Zuid Korea. Ongeveer 3000 mensen van over de hele wereld zijn naar Busan getrokken waar in een enorm conferentieoord en expositie ruimte de bijeenkomst gehouden werd tussen de torenflats van het zakencentrum van deze havenstad. We hebben er gezongen, gebeden, genoten van de vele interculturele diensten met Koreaanse dansen, Koptische en Armeense psalmodieën en geweldige koren, we hebben vergaderd, Bijbelstudies bijgewoond en zijn op excursie gegaan naar verschillende plaatsen in Korea en naar Koreaanse kerken. Een indrukwekkend evenement dat perfect georganiseerd was door het Koreaanse gastcomité. Het thema van de Assemblée was een gebed: "God of Life, lead us to justice and peace."

De Wereldraad van Kerken houdt eens in de zeven jaar een assemblée. Daar wordt het beleid voor de komende jaren vastgesteld. Maar het is meer dan een bestuursvergadering waar de vertegenwoordigers van de 349 lidkerken hun mening kunnen geven. Het is bovenal een bijeenkomst waar kerkmensen van over de hele wereld elkaar ontmoeten. Elke dag begon en eindigde met een gebedsbijeenkomst,

die door verschillende landen of kerkgenootschappen georganiseerd werden. Daarna konden er 'smorgens Bijbelstudies gevolgd worden in groepen van ongeveer dertig mensen die je daardoor elke dag ontmoette, of in de grote plenaire groep. Aan het einde van de morgen volgden dan in het auditorium diverse presentaties over de kerken in een bepaald werelddeel en over thema's als zending, eenheid, gerechtigheid en vrede. In de middag waren er „business plenaries“, waar over het beleid van de Wereldraad gesproken werd, diverse workshops, en erg belangrijk, de „oecumenical conversations“. Over 21 onderwerpen waar deelnemers tevoren uit hadden kunnen kiezen werd 4 middagen anderhalf uur lang in dezelfde groep gesproken en de uitkomsten van die gesprekken werden als adviezen aan de Wereldraad meegegeven. Zelf heb ik deel genomen aan de gesprekken over “exploring Christian self-identity in a world of many faiths.” Daarnaast vonden er vergaderingen plaats van mensen uit dezelfde regio of van dezelfde denominatie om zaken op elkaar af te stemmen. In het weekend kon men deelnemen aan excursies naar diverse plaatsen en projecten in Korea en op zondag diensten bij wonen in kerkgebouwen van soms duizenden zitplaatsen waar vele malen per zondag een dienst gehouden werd. Een kerkganger vroeg mij wat het grootste verschil was tussen onze gemeente en de gemeente waar ik naar de kerk geweest ben. Daar hoefde ik niet lang over te denken: de maat!

Terwijl in het weekend velen op pad waren werd er in Busan druk vergaderd door een aantal comités waar stafleden en vertegenwoordigers van kerken werkten aan de voorstellen voor de documenten die als uitkomsten van de assemblée aan de gedelegeerden voorgelegd zouden worden. De comités waren zeer zorgvuldig samengesteld: verdeeld over regio's, evenwicht man, vrouw, genoeg indigenous people, gehandicapten, jongeren en ouderen, etc. Deze rapporten werden later goedgekeurd en aangepast door de gedelegeerden van de kerken met behulp van de consensusmethode. Door het tonen van oranje (positief) of blauwe (negatief) kaarten toonden de deelnemers hun visie over de voorgelegde onderwerpen. Als er blauwe kaarten waren werd gevraagd of men hun standpunt wilde toelichten of dat men zich bij de meerderheid kon neerleggen. Als er veel blauwe kaarten waren was het duidelijk dat er verder uitgebreid debat nodig was. Het is een methode waarbij elke minderheid tot zijn recht kan komen en niets tegen zijn wil door de meerderheid opgelegd kan worden. Het was boeiend om als toeschouwer bij deze vergaderingen te kunnen zijn en te horen op welke punten er commentaar komt. De stemming voor het nieuwe centraal comité was wel een hoofdelijke stemming in een gesloten vergadering.

Naast al dat vergaderen waren er natuurlijk vele kleine vergaderingen met donoren, met kerken waar iets mee te bespreken viel etc. En gelukkig ook ontspanning: een geweldige Koreaanse culturele avond, een gezellige avond uit eten met alle Nederlanders en een middagje spijbelen samen met een vriendin naar de vismarkt en omgeving, zodat we toch even echt de indruk kregen in Azië te zijn.

Buiten demonstreerden Koreaanse kerken die tegen de Wereldraad zijn. Het was een rare ervaring om als je naar het gebouw liep achtervolgd te worden en opgeroepen te worden tot bekering. De dag voor de assemblee werden mensen met bussen aangevoerd en waren er zeer veel demonstranten. Later werd dat minder, maar ze waren er alle dagen. Met sommigen van hen kon je een gesprek aanknopen, maar anderen kenden alleen de woorden die ze riepen in het Engels. Het is vreemd als anderen je als dienaren van Satan beschouwen. Hun voornaamste punt, naast andere was de openheid van de Wereldraad voor andere godsdiensten.

Al met al een heel boeiende bijeenkomst met vele ontmoetingen waar ik later meer over zal schrijven.

Lia Wolters-Berghout

Een gebed uit de afsluitende gebedsdiensten van de Assemblee van de Wereldraad van Kerken:

Heer, leer ons het christelijk geloof zien als een rijstveld:

Wanneer de rijst net geplant is, vallen de afzonderlijke padieplantjes op, maar als ze groeien, verdwijnen de losse halmen en langzaam maar zeker ziet men één groot veld.

Schenk ons zo wortels van liefde en help ons te groeien tot een gemeenschap en tot christelijke dienstbaarheid, opdat uw wil geschiede in ons leven,
Door Jezus Christus, Onze Heer.

Amen.

De gesprekskringen

Datum	Kring	Plaats	tijd	Onderwerp
4 december waarschijnlijk 7 januari	Woensdag- middagkring	Chemin du Champ Carré 32, Genève	14.00 uur	Gelijkenissen van Jezus
5 december waarschijnlijk 8 januari	Genèvekring	16 Promenade de St. Antoine, 1204 Genève Plaats nog onbekend	20.00 uur	Jan Offringa, <i>Na een gezonde geloofscrisis, Over modern geloven.</i>
8 januari	Mystiekring	Lully sur Morges, Ch. de Chantemerle 30	10.00 uur	Jean-Yves Leloup, L'Évangile de Jean
15 januari	Koogerkring	Route d'Ornex 50A, Collex-Bossey	14.00 uur	Jan Offringa, <i>Na een gezonde geloofscrisis, Over modern geloven.</i>
22 januari	Van der Vorm kring	Nog af te spreken.	20.00 uur	Jan Offringa, <i>Na een gezonde geloofscrisis, Over modern geloven.</i>

Afgelopen maand heeft de Koogerkring een bijzondere bijeenkomst gehouden. Na het plotselinge overlijden van Jaap Kooger konden we niet gewoon verder gaan alsof er niets gebeurd is. Wel zijn we samen gekomen om het verdriet te delen. Hij was één van ons en we zullen hem niet vergeten.

Heeft u zin om mee te doen met één van de kringen, meldt u dan aan bij de predikante of de coördinatoren van de kringen.

Lia Wolters-Berghout

Kerstdiensten: Komt allen tezamen, jubelend van vreugde!

Door het donker hier gekomen,
aangetrokken door het licht,
willen wij het kind bezingen
dat op aarde vrede sticht.

In dit kind staat het te lezen
hoe God zich ons allen dacht:
zie de toekomst, hier geboren,
voor het menselijk geslacht!

In dit kind is vlees geworden
hoe God ook het donker door
heel zijn schepping trouw blijft.
Deze ster wijst ons het spoor!

Oude dromen, haast vervlogen,
uit een lang voorbije tijd,
zingen wij ons nieuw te binnen,
door de hemel begeleid.

En met allen die gegaan zijn
met de dromen van oudsher,
zoeken wij naar nieuwe wegen
bij het lichten van de ster.

Zolang wij nog durven dromen,
Uitzien naar wat toekomst biedt,
Zullen wij ons laten leiden
Door dit kind, dit licht, dit lied.

*Uit: Sytze de Vries, De mens in het
kind, Gedachten en gedichten rond
Kerst.*

Op 15 december, let wel, de derde zondag van december, vind de jaarlijkse kerstviering in de Salle Fleurie te Bégnins plaats. We hebben dus op de tweede zondag geen dienst. U kunt de Salle Fleurie vinden, door vanaf de snelweg door te rijden Bégnins in en bij het bordje Salle Fleurie aan de linkerkant van de weg linksaf te slaan. Daar ziet u aan een zijweg aan de linkerkant de zaal liggen met een grote parkeerplaats ervoor.

Tijdens deze feestelijke viering wordt er veel gezongen, zijn er aparte activiteiten voor de kinderen, en overdenken we het kerstverhaal aan de hand van een aantal schilderijen. Na afloop van de dienst is er heerlijke soep. In de hal zal het weer mogelijk zijn leuke spullen uit te zoeken bij de brocante of boeken op de boekentafel. De opbrengst is voor onze gemeente.

Op 24 december is er een kerstzangdienst in Villars sur Ollon in het mooie witte kerkje van Aiglou College tegen de rand van het centrum richting de telecabine,, s'avonds om 21.30 uur. Als het weer goed is verlichten de kaarsjes in de sneeuw het pad naar de kerk. Na de dienst zal er warme wijn geschonken worden. Nodig iedere Nederlander uit die op vakantie is in Villars, zodat vele stemmen in de dienst zullen klinken.

Op Eerste Kerstdag wordt er een kerkdienst gehouden om 11 uur in Commugny. Ook in deze dienst zijn gasten van harte welkom. Na afloop een gezellig samenzijn in de zaal naast de kerk.

Lia Wolters-Berghout

BERICHTEN VANUIT DE KERKENRAAD

Restauratie Auditoire

Begin januari zal er een begin gemaakt worden met het verwijderen van het oude orgel uit het Auditoire de Calvin en zal ook de ruimte opgeknapt worden. Het is nog onbekend waar we in die tijd onze diensten kunnen houden. U wordt zo spoedig mogelijk op de hoogte gebracht via een e-mail bericht. Als u nog geen e-mail berichten van de NPG krijgt is dit misschien een goed moment om dit aan te vragen bij Theo Bakker. Heeft u geen e-mail, dan kunt u natuurlijk altijd navraag doen bij de kerkenraad of bij een ander gemeentelid over de plaats van de Genève-diensten aan het begin van 2014.

Collecte voor het Nieuwe Liedboek

Het zal de lezer van Kontakt niet ontgaan zijn dat er een nieuw liedboek uitgegeven is met psalmen en gezangen. Op verzoek van velen heeft de kerkenraad besloten ook voor onze gemeente dit liedboek aan te schaffen. U heeft dat in het vorige nummer van Kontakt kunnen lezen. In de maand december willen we de collectes voor de kerk gebruiken voor dit doel. De opbrengst zal door het Dick van Nieveld Fonds aangevuld worden om de kosten te dekken. Laten we proberen dat aanvullende bedrag zo klein mogelijk te houden!

Namens de kerkenraad,
Lia Wolters-Berghout

Kerstmis 2013

Tussen het verschijnen van dit nummer van Kontakt en het volgende valt Kerstmis. Derhalve wijd ik nu reeds enige gedachten aan Kerstmis 2013 met tot slot mijn beste wensen. Voor velen is Kerstmis een feest van samenzijn met familie of vrienden en lekker eten, en klinken met champagne. Men is geneigd er een werelds feest van te maken, zonder zichte verdiepen in de vraag waar het eigenlijk omgaat. Maar voor anderen is het een gebeuren dat zij liever zouden overslaan. Dat zijn diegenen die het leven niet meer zien zitten. Getroffen door ernstige ziekte, of door verlies van een dierbare. Of geplaagd door armoede, of eenzaamheid. Zij zien de zin van het leven niet meer. De mensen hebben dringend behoefte aan liefde en steun. Voor de feestvierders kan de versiering en de kerstverlichting niet magistraal genoeg zijn. Diegenen die Kerstmis liever zouden overslaan ervaren deze versieringen als overdreven en als verspilling. Maar gaat het met Kerstmis eigenlijk niet om heel iets anders? Het is het feest van "Vrede en in mensen een Welbehagen". Wij herdenken dan dat ruim 2000 jaar geleden Jezus is geboren. Jezus die ons voorhield in vrede te leven met al onze medemensen. Wij worden er met kerstmis aan herinnerd, dat wij allemaal in navolging van Hem zouden moeten proberen te leven. Als wij het geweld en de haat zien die er in de wereld heerst, ligt er nog wel een taak op ons te wachten. Wij moeten blijven hopen dat de mensheid hierin vooruitgang zal kunnen boeken.

Ik wens U allen alsmede diegenen die U dierbaar zijn gezegende en vrolijke Kerstdagen en voorspoedig en gezond Nieuwjaar toe.

Geert van Mesdag

In memoriam Jaap Kooger

Geboren te Vlissingen
7 september 193

Overleden te Vessy/Pinchat
7 november 2013

Op 7 november werden Gerda, en de kinderen en kleinkinderen en verdere familie en vrienden van Jaap opgeschrikt door het plotselinge heengaan van Jaap. Het was een uiterst brute ervaring. Verslagen en zeer verdrietig werd geprobeerd een antwoord te vinden, waarom het zo moest gebeuren. Jaap is een geziene figuur in de Nederlandse samenleving geweest. Hij heeft met zijn manier van leven ons de goede kanten van het leven laten zien. Hij stond daarbij altijd klaar om zijn medemens met raad en daad bij te staan. Een beroep op zijn hulp was bijna nooit tevergeefs. Wij allen, Gerda, zijn kinderen en zijn vrienden, wij allen zijn deelgenoot geweest van zijn bezorgdheid voor ons. In zijn contact met zijn medemens toonde hij steeds zijn menselijkheid. Jaap was zeer actief in de Nederlandse gemeenschap rond het meer van Genève. Hij was lid van de Volière, alsmede van Het Gezelschap Het Zwaantje. In beide gezelschappen was hij gezien door zijn innemende manier van doen, zijn humor en zijn interessante verhalen. Daarmede had hij een wezenlijke inbreng in deze gezelschappen. In de Kooger gesprekskring speelde Jaap een stimulerende rol. Jaap was zeer gelovig, maar geenszins goedgelovig. Hij was kritisch, maar bleef daarin trouw aan zijn levensinstelling de liefde en waardering voor zijn medemens. Zijn levensthema was "De Heer is mijn Herder, de Herder waar ik vertrouwen in stel, in andere woorden 'mijn schild en de betrouwen zij Gij oh God mijn Heer' ", woorden die wij terugvinden in ons volkslied. Omstreeks 1995 ontmoette ik Jaap voor het eerst. Boven het voortbestaan van de kerk trokken toen donkere wolken samen. Ik vond het een slechte zaak indien er geen Nederlands sprekende geestelijke meer zou zijn die ook buitenkerkelijken zou kunnen bijstaan. Het idee kwam op, om een instituut op te richten voor buitenkerkelijk werk. Dit instituut zou samenwerken met de kerk. Wellicht waren er mensen die wel dit instituut wilden steunen in plaats van de kerk. Het instituut zou een deel van de kosten van de dominee betalen. Hierdoor is met Jaap een grote vriendschap ontstaan. Wij hebben met veel waardering voor elkaar samengewerkt. De Nederlandse Protestantse Gemeente is Jaap veel dank verschuldigd voor dit alles. Mijn laatste ontmoeting met Jaap was bij de kerkdienst op 27 oktober waar Leen Lamens voorging. De preek handelde over de verloren zoon uit het Lucas evangelie. Jaap was zeer tevreden over de preek van Leen Lamens. Deze laatste ontmoeting, waarbij Jaap, Leen en ik en anderen brood en wijn hebben mogen delen als tekenen van leven is voor mij onvergetelijk. Iedereen vol van waardering voor Jaap zal hem enorm missen. In het Auditoire de Calvin werd een afscheidsdienst gehouden op 13 november waarin voorgingen Lia Wolters-Berghout en Leen Lamens. De kerk was volbezet. Het was een mooie dienst met veel liederen en mooie muziek. Mogen de mooie herinneringen aan Jaap een troost zijn voor Gerda, de kinderen en de kleinkinderen. Dat zijn ziel moge blijven stralen onder eeuwige hoede van God, zijn Herder.

Geert van Mesdag

Constantijn en de katholieke kerk (vervolg)

In het eerste deel beschreef ik dat de theologische argumenten niet voldoende waren om de visie van Irenaeus aan de kerken op te leggen. Dat vereiste revolutie. De aanstoot daartoe werd door Keizer Constantijn in gang gezet. Hij nam een aantal maatregelen beschreven in het vorige artikel. In 325 woonde de Keizer het concilie in Nicea bij. Hij vertelde dat hij geloofde, dat God hem had aangesteld tot 'bisschop van diegenen buiten de kerk'. Hij drong erop aan dat aanwezigen hun meningsverschillen zouden bijleggen 'opdat Gods aangelegenheden niet verstoord werden door persoonlijke vetes'. Het ging niet meer om wie van de rivaliserende christelijke groepen de macht in de veranderde wereld zou krijgen, maar wie erin zou slagen de katholieke kerk te belichamen. In Egypte had een groep bisschoppen onder leiding van Alexander, de bisschop van Alexandrië, en zijn opvolger Athanasius, het programma van Irenaeus overgenomen en verder uitgewerkt. Athanasius was ongeveer achttien jaar oud en secretaris van bisschop Alexander. Toen raakte Alexander in een conflict dat al snel verdeeldheid zou brengen in de kerken van Egypte, Klein-Azië, Syrië en Palestina. De populaire Libische priester Arius verkondigde dat het Woord Gods, welliswaar goddelijk was, maar minder goddelijk dan God de Vader. Niet lang daarna riep Alexander een concilie van Egyptische bisschoppen bijeen om de standpunten van Arius ketters te verklaren en hem uit de kerk van Alexandrië te bannen. Dit was aanleiding tot nieuwe conflicten. Toen ze hoorden van de excommunicatie van Arius riepen de bisschoppen van Syrië, Palestina en Klein-Azië hun eigen concilie bijeen. Sommigen verklaarden dat Arius' leer niet alleen trouw was aan de katholieke traditie

maar volkomen orthodox. Hoewel veel bisschoppen er bij Alexander op aandrongen, dat hij Arius weer op zou nemen in zijn kerk, weigerde hij resoluut dat te doen. Constantijn riep Alexander en Athanasius op naar Nicea te komen, waar de meerderheid uiteindelijk instemde dat Jezus Christus 'God uit God, Licht uit Licht, de ware God uit de ware God was; dat hij geboren en niet verwekt' was, dat hij 'Gods eniggeboren zoon' was. Om de opvatting van Arius dat Christus goddelijk was, maar niet in dezelfde zin als God zelf, uit te sluiten, wilden ze hieraan toevoegen dat Christus 'van één wezen met' – dus niet wezenlijk verschilde van – God de Vader was. Een enkeling die het niet eens was besloot te vertrekken: Arius zelf, een paar priesters en twee bisschoppen. Later verhevigde dit zinnetje echter de controverse onder de christenen, die nog decennia – zelfs generaties en volgens sommigen eeuwen – lang voortwoedde. Constantijn heeft geprobeerd door wetgeving een einde te maken aan de 'ketterse sekten', waartoe, volgens een schatting, ongeveer de helft van alle christenen in het hele rijk behoorden. De keizer verbood 'ketteren en afgescheidenen' bijeen te komen, zelfs in particuliere huizen, en beval dat ze hun kerken en bezittingen overdroegen aan de katholieke kerk. Toen Alexander stierf en Athanasius hem opvolgde als bisschop van Alexandrië, zette Athanasius zich onvermoeibaar in om de christenen in heel Egypte ertoe te brengen zich onder dit credo te verenigen, zoals Irenaeus voor ogen had gestaan. Constantijn geloofde dat alle mensen christen moesten zijn, maar dat christenen het recht hadden er uiteenlopende meningen op na te houden over theologische vraagstukken, en dat verstandige christenen in een geest van broederlijke liefde van mening konden verschillen over de leer. De historicus Erik Peterson wijst erop dat veel

christenen God de Vader associeerden met de Keizer, Jezus Christus met de bisschoppen en de Heilige Geest met 'het volk'. In dat geval zou de stelling van Athanasius dat de Zoon in alle opzichten gelijk is aan de Vader, dus inhouden dat het gezag van de bisschoppen gelijk is aan dat van de keizer zelf. Dit speelde een belangrijke rol in de Middeleeuwen voor de verhouding tussen keizers en bisschoppen. In de decennia na het concilie barstte een felle strijd los tussen degenen die zich schaarden achter het standpunt van Athanasius en degenen die de kant van Arius kozen – een strijd waarin de zoons en kleinzons van Constantijn betrokken raakten toen ze hem als keizer opvolgden. Constantijn steunde eerst Athanasius en zeven jaar later zijn tegenstanders en ratificeerde het besluit van een concilie van bisschoppen om Athanasius af te zetten en te verbannen. In 337 werd Constantijn erg ziek en stierf. Zoals gebruikelijk had hij zich toen kort voor zijn dood laten dopen door de bisschop Eusebius van Nicomodio. In hetzelfde jaar keerde Athanasius terug om zijn positie weer op te eisen, maar twee jaar later werd hij opnieuw afgezet en moest hij onderduiken bij zijn medestanders, terwijl Gregorius van Cappadocia het bisschopsambt overnam. Toen Gregorius tien jaar nadien stierf keerde Athanasius terug om zijn zetel alsnog enkele jaren te bezetten, maar in 356 werd hij afgezet en vervangen door een andere bisschop uit Cappadocia.

Toen deze in 361 na vijf jaar gelyncht werd, slaagde Athanasius er in zijn positie terug te krijgen, die hij tot zijn dood in 373 behield. In een wereld die sterk verschilde van die van Irenaeus nam Athanasius in zijn jaarlijkse paasbrief gedetailleerde instructies op die een uitwerking en toepassing moesten vormen van de richtlijnen die zijn voorganger ongeveer tweehonderd jaar eerder had geschetst. Athanasius prijst de

zevenentwintig boeken die hij het Nieuwe Testament noemt aan, als de 'bronnen van de verlossing' en hij doet een beroep op de christenen om in deze tijd, voorafgaand aan het paasfeest, 'de kerk te reinigen van elke bezoedeling' en 'de apocriefe boeken' weg te werpen die 'gevuld zijn met mythen, leeg en bevlekt' – boeken die, waarschuwt hij, aanleiding zijn tot conflicten en mensen van de rechte weg afbrengen. Monniken die dit nabij Nag Hammadi hoorden kwamen tegen de opdracht van Athanasius in het geweer en verborgen meer dan vijftig boeken uit de kloosterbibliotheek in een aardewerken vat en begroeven het vat bij de rots waar Muhammad Ali het zestienhonderd jaar later zou terugvinden. Athanasius wilde dat de 'canon van de waarheid', die was opgenomen in de geloofsbelijdenis van Nicea, de 'orthodoxe' interpretatie van de Schrift zou veilig stellen. Hij had zijn ervaring met christenen die een andere mening waren toegedaan dan hij hen geleerd had, dat deze 'kettters' in staat waren de 'canonieke boeken' te lezen op een volgens hem onorthodoxe wijze. Om dit te voorkomen eiste hij dat iedereen die de Schrift las, dit deed door dianoia – het vermogen om de betekenis en de bedoeling van elke tekst te onderscheiden. Hij waarschuwt zich verre te houden van epinoia (scheppend bewustzijn). Epinoia leidt slechts tot dwalingen – een visie die de katholieke kerk vanaf dat moment onderschreef en nog steeds onderschrijft. Athanasius legde in zijn beroemde retorische oratie 'over de vleeswording van het Woord' uit dat God Adam oorspronkelijk geschapen heeft naar zijn beeld en dat de menselijke zonde dat beeld intussen zozeer heeft aangetast dat de mens niet meer bij machte is het te herstellen. Augustinus werkte deze opvatting later uit tot het dogma van de 'erfzonde'. Daarom is er nu slechts een wezen dat het goddelijk beeld

belichaamt, en dat is het Woord Gods zelf, Jezus Christus. Arius drong er bij de gelovigen op aan Christus na te volgen. Athanasius achtte dit moeilijk of onmogelijk en zelfs godslasterlijk. Hij verklaart in een beroemd geworden uitspraak: 'God werd mens opdat de mensheid goddelijk zou worden'. Athanasius werkte uit wat Irenaeus had gezegd: dat iedereen die God zoekt eerst zijn toevlucht moet nemen tot het Woord, dat de gelovige om te beginnen God benadert via de doop, door het belijden van het orthodoxe geloof zoals vastgelegd in de artikelen van de geloofsbelijdenis, en door het ontvangen van de sacramenten – het 'medicijn van onsterfelijkheid' dat gegeven wordt overall waar orthodoxe christenen samen in de kerk de eredienst vieren. Na 313 stroomden de kerken vol, niet alleen met mensen die meenden dat het voordelig was zich aan te sluiten bij wat de kerk van de keizer zou worden, maar ongetwijfeld ook met mensen die zich al eerder aangetrokken hadden gevoeld tot het christendom maar zich niet hadden willen laten dopen om zichzelf en hun familie niet in gevaar te brengen. Het optreden van Constantijn wijst erop dat hij in Christus een almachtige goddelijke beschermer en de belofte van het eeuwige leven had gevonden en in de vijfentwintig jaar van zijn regering na die tijd stemde hij zijn wetgeving, voorzover dat praktisch leek, af op morele waarden die hij vond in bijbelse bronnen – het ideaal van een harmonieuze samenleving, gebaseerd op goddelijke gerechtigheid, die zich zelfs om de allerarmsten bekommert. Het raamwerk van canon, geloofsbelijdenis en kerkelijke hiërarchie dat Irenaeus en anderen begonnen op te trekken in de woelige tijden van de vervolgingen, en dat na de bekering van Constantijn werd uitgewerkt door zijn opvolgers zoals Athanasius, kreeg nu een enorme aantrekkingskracht. De hier geschetste gebeurtenissen hebben

ongetwijfeld invloed op onze opvatting van de geschiedenis van onze cultuur. Elaine Pagels zegt van haar eigen leven dat het moeilijkste – en spannendste – aspect van het onderzoek naar het begin van het christendom is, dat ze moest afleren wat ze meende te weten en dat ze veronderstellingen die ze als vanzelfsprekend aannam moest loslaten. De orthodoxe doctrines over God – joods, christelijk en islamitisch – benadrukken over het algemeen het verschil tussen wat goddelijk en wat menselijk is: God is in de woorden van de godsdienstgeleerde Rudolph Otto, 'volkomen anders' dan de mens. Christelijke leiders beschouwen zich als de behoeders van een onveranderlijke traditie, waarvan het geloof bestaat uit het doorgeven van wat oude getuigen hun hebben overgeleverd, zonder er iets aan toe te voegen of van af te nemen. Degenen die het christendom zien als 'een zeer volledig systeem' dat 'de zekere waarheid' bevat, in de woorden van Irenaeus, hebben vaak moeite met het erkennen – laat staan verwelkomen – van afwijkende standpunten, die er desondanks in overvloed zijn. Maar omdat veel christenen Irenaeus' opvatting ten aanzien van geschilpunten overnemen, denken velen van hen dat slechts één partij de waarheid kan spreken en dat de anderen lasteren en liegen. Veel mensen beweren nog steeds dat alleen hun kerk – of dat nu de rooms-katholieke, de doopsgezinde, de lutherse, de oosters-orthodoxe, de presbyteriaanse, die van de pinksterbeweging, van de jehovah's getuigen of de christian scientist is – werkelijk trouw is aan de leer van Jezus. En omdat de christelijke traditie zegt dat Jezus God volledig heeft geopenbaard, tweeduizend jaar geleden, hebben vernieuwers, van Franciscus van Assisi, tot Maarten Luther, van George Fox en John Wesley tot moderne feministische en bevrijdingstheologen,

hun vernieuwende ideeën vaak moeten verhullen – soms zelfs voor zichzelf – door te zeggen dat ze niets nieuws introduceren maar alleen duidelijk maken wat Jezus altijd al had bedoeld. Hoe noodzakelijk Irenaeus het in de tweede eeuw ook vond om de volgelingen van Valentinus uit te sluiten als 'ketter', zijn optreden betekende niet alleen een verarming voor de kerken die overbleven maar ook verarming voor de kerken die hij afwees. Verjaagd uit hun oorspronkelijke huis binnen de christelijke beweging, dwaalden degenen die als 'ketter' waren gestigmatiseerd vaak eenzaam rond - ondanks het feit dat het spirituele onderzoek, waarmee ze zich bezighielden in het jodendom en het christendom, niet alleen een gemeenschappelijke oorsprong maar ook primaire bronnen van inspiratie vond. Deze mensen zoeken echter vaak niet zozeer een ander 'systeem van leerstellingen', als wel inzicht in of wegen naar het goddelijke die zichzelf door ervaring bevestigen - wat we de aanwijzingen en vluchtige inzichten van de verlichtende epinoia zouden kunnen noemen. Sommige mensen die deze weg inslaan leggen die ineenzaamheid af; anderen nemen daarnaast deel aan verschillende vormen van eredienst, gebed en leefwijze. Het doormaken van een dergelijk proces vraagt om geloof. Geloof wordt vaak vertaald met vertrouwen: het vertrouwen om ons over te geven aan wat we hopen en liefhebben. Sommigen zijn meer zoekenden dan gelovigen. Zij beweren oprecht: 'Dit is niet zo. En ik vat het anders op, en ik kan dat niet aanvaarden'. In tweeduizend jaar

heeft het christendom zich kunnen handhaven doordat elke generatie de overgeleverde traditie opnieuw beleeft, opnieuw ontdekt en transformeert. Het probleem wat de orthodoxie moest oplossen is: hoe kunnen we weten wat waarheid is en wat leugen? Wat is echt en verbindt ons met elkaar en met de werkelijkheid, en wat is oppervlakkig, zelfzuchtig of slecht? Orthodoxie wantrouwt ons vermogen om dit onderscheid te maken, en wil het daarom voor ons maken. Gezien het notoire vermogen van de mens om zichzelf te misleiden kunnen we de kerk erdankbaar voor zijn, dat ze daarbij geholpen heeft. Veel mensen nemen graag over wat de traditie hun zegt en geven daaraan hun vertrouwen. Maar het feit dat we geen eenduidig antwoord hebben betekent niet dat we de vraag uit de weg kunnen gaan. We hebben gezien en geleerd welke verschrikkelijke catastrofes het resultaat kunnen zijn van een kritiekloze aanvaarding van religieus gezag. Wat Elaine Pagels in de rijkdom en diversiteit van onze religieuze tradities – en de gemeenschappen die ze instandhouden – heeft leren liefhebben is dat ze getuigen van de zoektocht van ontelbare mensen naar spirituele gebieden. Daarmede zijn ze een aansporing aan hen (waaronder ook de lezers van Kontakt) die in navolging van Jezus' woorden, 'zoeken, want zij zullen vinden'.

Geert van Mesdag

Diaconale collecte December - Stichting Limpopo Zuid Afrika

De stichting Limpopo Projects wil een bijdrage leveren aan het streven naar verbetering van de leefomstandigheden van de inwoners van de Limpopo provincie in het Noord-oosten van Zuid Afrika. Zij wil dit bereiken door het inzamelen van gelden via particulieren, donateurs, sponsors en fondsen in Nederland waarmee

projecten in Limpopo ondersteund kunnen worden. Zij steunt projecten en initiatieven die een goede kans maken op succes, met een veelbelovende visie op verbetering van de leefomstandigheden van de plaatselijke bevolking en met goed lokaal leiderschap.

Voor 2013 vraagt de Stichting aandacht en donaties voor het Jongerenprogramma in Hlanganani. De corebusiness in Hlanganani blijft de ouderen. Hun logo luidt „zorgen voor hen die zorgden voor jou“ en dit is niet veranderd in de afgelopen 18 jaren. Wat wel veranderde is dat Hlanganani meer alomvattend is geworden in hun programmas. Dienstverlening aan ouderen, die in vele gevallen de zorg hebben voor hun kleinkinderen en /of zieke kinderen (HIV/AIDS), omvat dienstverlening aan de hele samenleving. Het jongerenprogramma krijgt geen subsidie meer. Hlanganani wil er mee doorgaan, want het levert zeer goede resultaten op en is steeds meer gericht op de arbeidsmarkt. Van de 600 jongeren die in de afgelopen jaren de cursus volgden zijn er 161 doorgestroomd naar een baan. Werkgevers nemen graag iemand in dienst met het certificaat van de zesweekse Hlanganani-cursus; het ziekenhuis werft onder de door Hlanganani opgeleide caregivers. Tot eind maart 2011 zijn er in twintig blokken van zes weken 634 jongeren opgeleid. Verheugend is dat inmiddels 161 daarvan dankzij hun certificaat een betaalde baan hebben gevonden.

De cursus duurt zes weken en wordt bekroond met een certificaat. Per cursus kunnen 26 jongeren deelnemen. De kosten van de cursus zijn ongeveer 100.- € per deelnemer. De inhoud ervan is breed en omvat allerlei vaardigheden voor het dagelijkse leven en voor de arbeidsmarkt. Niet alleen de vaste docenten van Hlanganani verzorgen er lessen, maar ook medewerkers van banken, politie en het ziekenhuis leveren een bijdrage aan de scholing. Zo worden er naast onderwerpen als gezondheid, seksualiteit, aids-preventie, lessen gegeven in het verbouwen van groente, omgaan met geld, een bankrekening openen, goed burgerschap, jezelf presenteren, solliciteren en computervaardigheden.

U kunt zich misschien wel herinneren dat we al een keer gecollecteerd hebben voor deze stichting en wel voor een waterput.

Diaconale collecte Januari : Stichting Theodora

Nadat we verschillende keren hebben gecollecteerd voor goede doelen in verre landen zoals Nepal en Zuid-Afrika is het nu weer de beurt aan een doel hier dicht bij huis n.l. Stichting Theodora.

Deze stichting is hier in het canton Vaud opgericht in 1993 door de broers Poulie in nagedachtenis aan hun moeder Theodora.

Het doel van deze stichting is het verdriet van kinderen die in een ziekenhuis liggen, vaak langdurig, een beetje te verlichten. Voor een kind is een opname in een ziekenhuis vaak traumatisch en daar worden de „clowns“ ingezet. Clown is een beetje een oneerbiedig woord, omdat het speciaal opgeleide artiesten zijn. Bij een bezoek richten ze zich op één kind dat dan in het middelpunt van het bezoek staat. In Zwitserland alleen zijn 52 „docteurs Rêves“ zoals ze genoemd worden, die in 35 ziekenhuizen en 12 gespecialiseerde inrichtingen, 77'000 kinderen per jaar bezoeken. Voor de ziekenhuizen zijn er geen kosten aan verbonden en dat dankzij Uw gulle gift.

Een prachtig doel en mocht U meer willen weten kijkt U dan op www.theodora.ch

Frances Sandberg

Van de Financiële Commissie: situatie per eind oktober 2013

Ontvangen aan bijdragen: Fr. 52'102.-
Gebudgeteerde bijdragen: Fr. 78'000.- (op basis ontvangsten in 2012)
Verwacht in nov. + dec.: **Fr. 26'000.-** (incl. opbrengst van kerstviering)

Dat is een groot bedrag en wij vragen om uw hulp om het realiseren.
Wij rekenen op uw trouwe ondersteuning.

De Financiële Commissie,
H.J. Krul (voorzitter), E.J. Vogelezang (trésorier)

BIJBELLEESROOSTER

Dit leesrooster wordt u aangeboden door het
Nederlands Bijbelgenootschap
(www.bijbelgenootschap.nl).

December 2013

zondag	1 december	2 Koningen 8:7-15	Onheilsprofetie
maandag	2 december	2 Koningen 8:16-29	Juda blijft bestaan
dinsdag	3 december	2 Koningen 9:1-13	Koning in aantocht
woensdag	4 december	2 Koningen 9:14-29	Grof geweld
donderdag	5 december	2 Koningen 9:30-37	De koningin valt
vrijdag	6 december	2 Koningen 10:1-16	Oordeel
zaterdag	7 december	2 Koningen 10:17-35	Vernietiging
zondag	8 december	2 Koningen 11:1-20	Staatsgreep
maandag	9 december	2 Koningen 12:1-22	Tempelcollecte
dinsdag	10 december	2 Koningen 13:1-13	Hardleers
woensdag	11 december	2 Koningen 13:14-21	Leven en dood
donderdag	12 december	Romeinen 9:1-13	Trouw aan de belofte
vrijdag	13 december	Romeinen 9:14-29	God is soeverein
zaterdag	14 december	Romeinen 9:30-10:13	Belijdenis
zondag	15 december	Romeinen 10:14-21	Door te luisteren kom je tot geloof
maandag	16 december	Romeinen 11:1-6	Gods volk
dinsdag	17 december	Romeinen 11:7-24	Dankbaar, niet hoogmoedig
woensdag	18 december	Romeinen 11:25-36	Gods wegen zijn ondoorgrondelijk
donderdag	19 december	Titus 1:1-9	Profielschets
vrijdag	20 december	Titus 1:10-16	Geen ruimte voor geklets
zaterdag	21 december	Matteüs 1:1-17	3 x 14
zondag	22 december	Matteüs 1:18-25	Huwelijkstrouw
maandag	23 december	Titus 2:1-10	Leefregels
dinsdag	24 december	Titus 2:11-15	Samen leven ...
woensdag	25 december	Titus 3:1-7	... in de samenleving
donderdag	26 december	Titus 3:8-15	Betrouwbare boodschap
vrijdag	27 december	Jeremia 30:1-11	Geen onevenredige straf
zaterdag	28 december	Jeremia 30:12-31:1	God vergeet zijn volk niet
zondag	29 december	Jeremia 31:2-14	Feestelijke toekomst
maandag	30 december	Jeremia 31:15-22	Hoopvol
dinsdag	31 december	Jeremia 31:23-34	Nieuw verbond